

Fred og frihet

Taler

Kjell Magne Bondevik

Dato

12 juni 2005

Sted

Fana kirke, Bergen

Omstendigheter

Kirkekaffe etter festgudstjeneste, Norges 100 årsmarkering

1 Kjære alle sammen,

- Om hundre år er allting glemt, sier et gammelt ordtak.

5 Mon det.

Vi gjør i hvert fall hva vi kan for å markere og minne om det som skjedde for hundre år siden, at vi ble en selvstendig nasjon. Hadde vi ikke gått ut av unionen med Sverige i 1905, hadde historien sett annerledes ut.

10

Vi skal sørge for at 7. juni 1905 ikke blir glemt. Dette er en hjørnestein i nyere norsk historie og nasjonal identitet. Vi var heldige som ikke trengte å ofre mer enn noen nesten symbolske grensefestninger. Både nordmenn og svensker hadde en konge og ledere på begge sider av Kjølen som - når det gjaldt - ikke
15 grep til våpen. De var opptatt av fred, selv om en god del komplekse forhold og følelser var knyttet til unionsoppløsningen. Dette la grunnen for den forsonende utgangen på prosessen som fulgte.

20

Christian Michelsen, fra Bergen og Fana, spilte her en viktig rolle. Hans overordnede mål var fred og frihet. Vi var også heldige som valgte en Konge som så den grunnleggende betydningen av at folkets røst i et lands utvikling av styresett og nasjonal identitet.

25

I dag har unionsoppløsningen blitt markert ved alle gudstjenester som holdes i vårt langstrakte land. Gudstjenesten vi har vært sammen om i Fana kirke, er dessuten åpningsarrangement for Bergens markering av dette jubileet.

30 Tro på forsoning er grunnleggende i det kristne budskap. Samtidig er det et bærende element i nasjonsbygging og i sameksistens på det personlige, lokale, nasjonale og internasjonale plan.

Biskop Ole Hagesæter minnet oss nylig om motivet for kirkens arbeid. Han siterte Åse Marie Nessa sitt ord om at "det enkelte menneske kan gå oppreist
35 gjennom livet".

Hva er hensikten med forsoning? Er ikke det nettopp at menneskene - alle mennesker - får kår som gir mulighet for å gå oppreist gjennom livet? Dette er drivkraften i vårt politiske virke: Å arbeide for at mennesket kan gå oppreist
40 gjennom livet. Dette er ikke bare mål for diktning og tro, men også for politikk.

Gjennom 1000 år har historien og erfaringene lært oss og bekreftet at rettferdighet, fred og forsoning er verdier som virkelig bærer når en nasjon og en nasjonal identitet skal bygges. Valgene vi gjør og de konkrete virkemidlene vi
45 bruker i samfunnsbyggingen, må formes etter disse verdiene.

De siste årene er det blitt klart for oss at disse verdiene bringer oss til ny erkjennelse.

50 Innsikten om ur- og minoritetsfolks rettigheter har ført med seg at vi i dag ser på samenes rettigheter med nye øyne.

Vi har måttet be om unnskyldning for manglende forståelsen for romanifolket og deres rettigheter. Etter krigen gikk det altfor lang tid før de norske jødene
55 fikk erstatning.

Barn som har tyske soldater som fedre, har med rette krevd forståelse og erstatning for lidelser de er påført.

Ny kunnskap om overgrep ved barnehjem gjør at vi må vise at vi har et ansvar. De forskjellige grupperingene har krevd sin rett, en rett som ikke har vært godt
60 nok ivare tatt.

Det er ikke ærefult å måtte se i øynene den urett som har vært begått. Men vi har etter hvert lært hvor viktig det er å lytte til rettmessige krav.

65 Vi ser ikke alltid det vi burde sett, og gjør ikke alltid det vi skulle gjort. Vi forstår ikke alltid det vi burde ha forstått.

70 Men jeg er takknemlig for å leve i et samfunn som kan ta imot kritikk og
erkjenne urett som er begått.

I 1905 mente vi at vi hadde et rettmessig krav på full selvstendighet - og fikk det.
Denne erfaringen ligger til grunn i vårt arbeid for å bygge et godt land. Vi legger
den også til grunn for vårt internasjonale engasjement for rettferdighet og fred.

75

Det er mitt håp at vi kan bruke våre historiske erfaringer i den fremtidige
byggingen av vårt samfunn.

80 Vi skal ta vare på vår egen kristne kulturarv. Det hindrer oss ikke i å leve
sammen i et mer flerkulturelt Norge. Trygghet i oss selv og egen identitet gir oss
åpenhet i møte med nye kulturuttrykk.

Gleden og takken vi føler over å være herrer i eget hus, borgere i et selvstendig
land, skal forankre oss i historien, samtidig som vi lever åpent mot fremtiden.

85

Fred og frihet Norge eier, er på Herrens ord ei arm,
lengsel etter lysets seier, brenne i hver nordmanns barm!
I hvert trofast hjerte ned Ordet senke trøst og fred,
Norge over våre grave blomstre som en Herrens have! (NoS 735)

90

Dette salmeverset ble skrevet av M.B. Landstad i 1837, for 168 år siden. Under
krigen ble verset sunget før henrettelser på Akershus. I dag gir det nye
assosiasjoner, andre forpliktelser.

95 Jeg istemmer dette ønsket for land og folk.

Kilde

www.regjeringen.no

100 Emner

1905, Festtale, Fred, Frigjøring, Frihet, Norge, Norsk historie, Selvstendighet, Union, Unionsoppløsning

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/fred-og-frihet>

105